

BẢO HỘ HAY TỰ DO Mậu DỊCH ?

DANH ĐỨC

về chính sách môi trường (National Environmental Policy Act): "Nafta sẽ gây ra những tác động có ý nghĩa nơi môi trường và có thể sẽ khiến cho các vấn đề môi trường hiện có dọc theo biên giới Mỹ và Mexico trở nên tệ hại hơn".

Phán quyết dài 23 trang này bỗng dưng khiến cho bản hiệp ước đầy tham vọng nọ bị khựng lại, đầu rằng TT Clinton gần đây có ra công chuẩn bị dự luận ở lưỡng viện Quốc hội ngó hầu hiệp ước được sớm phê chuẩn. Phán quyết Charles Ritchey đã buộc Hành pháp không thể đệ trình bản hiệp ước này trước Quốc hội cho đến khi nào Hành pháp đệ trình được một văn bản lý giải được các tác động nơi môi trường phát xuất từ việc thi hành bản hiệp ước Nafta.

Chánh án Charles Ritchey nhận định rằng cả cựu Bộ trưởng thương mại Caria Hills và cựu TT Bush đều đã vi phạm luật pháp khi ký kết Nafta vào tháng 10 năm ngoái mà không lấy

điều mà một số người đã từng nghĩ là không thể được. Hôm thứ tư 7.7, họ đã hạ hơi tiếp sức cho nền kinh tế đang "vật vờ" của thế giới trong ngõ kẹt thương thuyết mậu dịch đồng thời gia cố thêm cho ý niệm tự do mậu dịch vào một thời điểm mà ý niệm này đang bị tấn công từ mọi phía, bằng lời nói lẫn hành động.

Các bộ trưởng thương mại Mỹ, Canada, Nhật Bản và EC đã thỏa thuận loại bỏ các sắc thuế đánh trên những mặt hàng từ bia cho đến xe ủi đất, từ được phẩm cho đến các trang thiết bị.

Thỏa thuận này đạt được một phần do hành động vào giờ chốt của Nhật Bản nhằm phá thế kẹt. Sau những thương thuyết suốt đêm thứ ba đến sáng thứ tư, Bộ trưởng thương mại quốc tế và công nghiệp Nhật (MITI) Yoshiro Mori, loan báo Nhật sẵn lòng bỏ các khoản thuế đánh trên rượu brandy và rượu whisky. Với nhượng bộ này của Nhật, Canada đồng ý bỏ thuế đánh trên bia và trang

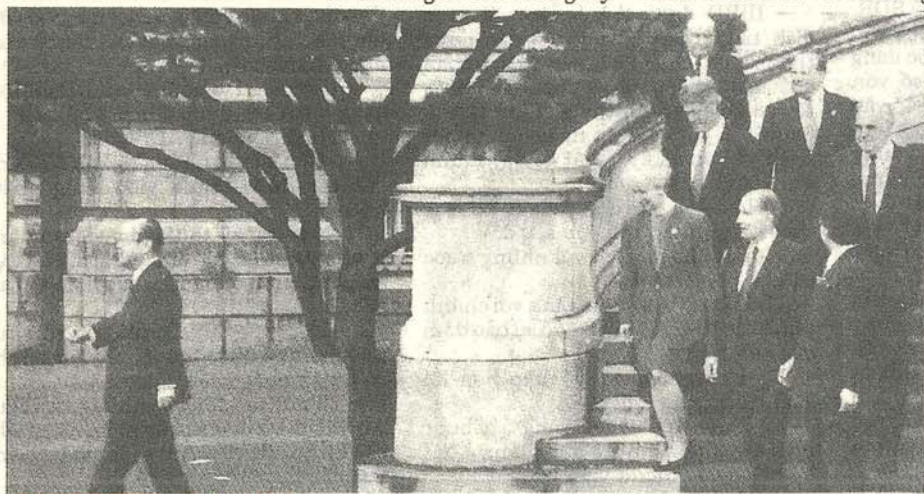
đây sáng lạn hơn bao giờ hết".

Mickey Kantor, Bộ trưởng thương mại Mỹ tuyên bố: "Ngày hôm nay đúng là một ngày đột phá". "Gói" thuế cắt giảm lớn nhất trong lịch sử này khởi động lại Vòng đàm phán Uruguay. Điều này đẩy mạnh sự tăng trưởng kinh tế toàn cầu, sẽ tạo công ăn việc làm, sẽ được niềm tin mới cho những chỉ số hệ thống mậu dịch của chúng ta mà còn nơi nền kinh tế của chúng ta".

Roderick Abbott, Bộ trưởng thuyết gia của châu Âu, ước lượng rằng th hiệp đạt được sẽ làm giảm thuế mậu dịch Mỹ - EC đến 40%.

Song các quan chức thương mại thừa hiểu rằng có một khác biệt rất lớn giữa việc khởi động lại Vòng đàm phán Uruguay và việc khởi thúc vòng đàm phán mới. Vẫn còn nhiều trở ngại cho điều này, đặc biệt là vào ngày 15.12, khi mà bản hiệp ước mới này được đệ trình nơi Hạ viện Mỹ. Liệu Thượng viện Mỹ sẽ biểu quyết thuận mà không tu chỉnh đôi đi sao?

Thực ra, thỏa hiệp lo báo hôm thứ tư không hoàn toàn vi đại như các qu chức loan báo. Vẫn còn nhiều vấn đề chưa được quyết và được để dành cho các cuộc đàm phán tương lai. Tỉ như vẫn chưa một thỏa thuận thực sự về việc cắt giảm thuế đánh trên các sản phẩm điện nhập khẩu vào châu Âu trên mặt hàng gỗ nhập khẩu vào Nhật Bản. Cũng chưa có một thỏa thuận về việc buôn bán các dịch vụ, khiến cho những hạn chế như các đạo luật bảo hàng hải của Mỹ hoặc những hạn chế của châu Âu trong việc mua các chương trình truyền hình quốc. Một nhà thương thuyết của châu Âu, Hu Paemen, tuyên bố: "Cuộc đàm phán về mặt hàng vải vóc vẫn chưa bắt đầu. Người ta hi vọng rằng các mặt hàng vải vóc quân áo nhập khẩu vào Mỹ một số khoản thuế cực c có thể sẽ được giảm 50

HIEP ƯỚC NAFTA TAM ĐÌNH CHI. Tháng 7 bắt đầu bằng phán quyết của chánh án Tòa án liên bang Mỹ Charles Ritchey ngăn trở việc phê chuẩn Hiệp ước Tự do Mậu dịch Bắc Mỹ (Nafta) giữa Mỹ, Canada và Mexico. Phán quyết này nhận định rằng hiệp ước Nafta đã vi phạm Đạo luật

Đạo luật môi trường làm nền tảng cho việc soạn thảo Nafta.

G7 TOKYO

Hội nghị G7 lần thứ 17 diễn ra tại Tokyo đầu tháng 7 đã được báo chí thế giới tường thuật rất kỹ. Andrew Pollack của tờ New York Times viết: "Hội nghị thượng đỉnh G7 đã kết thúc với tất cả những bất ngờ có thể có được khi các đại diện cho các nền kinh tế chủ yếu của thế giới đạt đến một

thiết bị. EC vốn đang đòi Canada bỏ khoản thuế này, cũng loan báo đáp lại bằng cách bỏ các khoản thuế đánh trên các thiết bị nông nghiệp.

Các viên chức có mặt tại Tokyo dự báo rằng "gói" thỏa thuận này có thể sẽ là cơ sở cho việc kết thúc các đàm phán về GATT tại Genève sắp tới. Họ tuyên bố rằng "viễn tượng kết thúc Vòng đàm phán Uruguay dai dẳng từ 7 năm qua giờ

ng điều này đòi hỏi nhiều
ng lao thương thuyết.

Ngay cả khi các vấn đề
goại hạng này có được giải
thuyết rồi rã giữa các nước
ương mại hàng đầu, vấn
vẫn còn là liệu hơn 100
số tham gia GATT có
am dự đàm phán và phê
uấn các khoản cắt giảm
uế này hay không. Một số
số chủ yếu dựa vào xuất
nhập và muốn Mỹ cắt giảm
m nửa các khoản thuế
nh trên mặt hàng này.

Mặt khác, việc cắt bỏ
c khoản thuế đánh trên
c sản phẩm công nghiệp
ing chỉ là một phần của
đia hiệp GATT bao la hơn
nhiều. Các cuộc đàm phán
thị trường này vẫn còn đó
là vấn đề quan trọng nhất
ia một thỏa hiệp toàn thể,
o gồm bên cạnh đó là các
n phẩm nông nghiệp.

Các nhà kinh tế lập
ận rằng tự do mậu dịch sẽ
o phép mỗi quốc gia sản
iất những sản phẩm tốt
nhất của mình, cho phép
n lượng thế giới tăng lên.
ên như Vòng Uruguay
lãnh công trong việc ấn
nh những luật lệ về việc
ion bán các dịch vụ, hàng
u, nông sản và sản phẩm
i tuệ (bản quyền, tác
yền) thu nhập của thế
ới sẽ tăng mỗi năm thêm
0 tỉ đôla.

Song chính việc bãi bỏ
ic thuế khóa cùng các
ính sách bảo hộ sẽ khiến
o các nền công nghiệp
ung bị cạnh tranh từ nước
goại thêm thương tổn.

Các nhà lãnh đạo của
háp đã kêu gọi bảo hộ mậu
ch chống lại làn sóng sản
nằm từ các nước có chế độ
ơng bổng thấp, đồng thời
ing đã bày tỏ những ngờ
ợc về một thỏa hiệp mở cửa
ị trường. Chính trong khi
y hỗ hào ủng hộ tiến trình
ATT, thì các khoản thuế
ống hàng ngoại nhập vào
i giá "phá giá" (dumping),
nư mặt hàng thép, đang bị
châu Âu và Nhật xem là
phạm các nguyên tắc tự
o mậu dịch.

Thỏa hiệp hôm thứ tư
7 có thể sẽ kết liễu các sắc
uế đánh trên 8 mặt hàng
ợc phẩm, thiết bị xây
ng, thiết bị y tế, thép, bia,
ang thiết bị, thiết bị nông
giệp và rượu. Song vẫn

còn một số mặt hàng cần
được giảm thuế hơn 15% - ở
mức thuế này, hàng nhập
khẩu này trở nên đắt đỏ - tỉ
như hàng vải, quần áo, thủy
tinh và hàng sứ. Đối với các
mặt hàng này, Cần phải tiếp
tục đàm phán để đạt đến
mục tiêu giảm 50% nơi các
sắc thuế cao nhất.

Thế nhưng vẫn còn
một số mặt hàng khác mà
không một thỏa hiệp nào
đạt đến: hàng điện tử, gỗ,
giấy, kim loại không sắt,
thiết bị khoa học.

Trở lại với thỏa thuận
vào giờ chốt loan báo hôm
thứ tư 7.7 mà theo Andrew
Pollack, dẫn thượng, là xuất
phát từ một hành động
nhượng bộ của Nhật Bản,
dẫn đến các hành động
"bán ít đi, bán qui lại" của
Canada, EC *Kinh Tế Tài
Chánh Thế Giới* tháng
trước đã trích đăng một bài
viết của cựu đại sứ Mỹ tại
Nhật Bản cho rằng Nhật
Bản (chính quyền mới) phải
mở cửa mậu dịch.

HỘI NGHỊ NGOẠI TRƯỞNG CÁC NƯỚC ASEAN LẦN THỨ 26

Hôm 24.7, ngoại
trưởng các nước Asean cũng
đã đột phá được vấn đề đặt
ra từ 2 năm qua trong nội bộ
Asean là : đặt Asean ở đâu,
trong một "hội kín" kinh tế
Đông Á (EAEC) gồm các
nước Asean và Nhật Bản
cùng CH Triều Tiên theo
như đề xuất của Malaysia
hoặc trong khuôn khổ mở
rộng hơn của APEC (Hợp
tác kinh tế châu Á - Thái
Bình Dương) với sự tham gia
của Mỹ, Trung Quốc, Nhật
Bản, CH Triều Tiên, Đài
Loan, Hồng Kông, Úc và
Tân Tây Lan theo như đề
xuất của Indonesia.

Đi biệt về quan điểm
giữa Malaysia và Indonesia
phản ánh hai cái nhìn cùng
xuất phát từ một thực
trạng: Asean, dù đang là
khu vực dẫn đầu thế giới,
sau Trung Quốc, về tỉ lệ
tăng trưởng, song thật ra tất
cả tổng sản lượng gộp lại
vẫn chưa đáng kể so với các
nước công nghiệp phát triển
như 25 nước trong OCDE,
huống hồ gì so với G7. Asean
không thể không tìm đến
một thỏa hiệp thị trường
nào đó với một số nước hoặc

giới hạn với Nhật Bản và CH
Triều Tiên, hoặc mở rộng
với các nước ven Thái Bình
Dương.

Cuối cùng thì các ngoại
trưởng Asean cũng đã đạt
đến một thỏa hiệp dung hòa
: sẽ vẫn có một "hội kín"
EAEC (East Asia Economic
Caucus) gồm một số ít như
đã đề cập ở trên, EAEC vẫn
sẽ hoạt động độc lập, song
các nước trong EAEC vẫn sẽ
hoạt động như là thành viên
của EPEC. Nói cách khác,
ưu tiên hàng đầu của Asean
sẽ là tranh thủ giao thương
với Nhật và CH Triều Tiên
- gọi là tranh thủ vì lẽ chính
Nhật Bản và CH Triều Tiên
cũng không hưởng ứng việc
gia nhập EAEC cho lắm-
đồng thời vẫn sẽ tiếp tục ưu
tiên giao thương trong
khuôn khổ APEC.

Ngoại trưởng Malaysia
Datuk Abdullah định nghĩa
về EAEC như sau " EAEC là
một cơ chế bao gồm các nước
Viễn Đông đồng thời là
thành viên của APEC. Đó là
một "hội kín" nằm trong
APEC, chúng tôi quan niệm
rằng EAEC sẽ độc lập trong
việc tổ chức các cuộc gặp gỡ
nội bộ theo lịch trình của
EAEC, sẽ quan tâm đến các
vấn đề ưu tiên và quyền lợi
của các nước Viễn Đông.
Một khi EAEC khởi động,
điều đó sẽ tạo cho các nước
Đông Á một diễn đàn mạnh
mẽ hơn nhằm xác định lập
trường về những lãnh vực
thương thuyết thương mại
đa phương. EAEC sẽ cung
cấp cho các nước thành viên
những phương tiện bảo vệ
các quyền lợi sống còn của
mình đồng thời đẩy mạnh sự
hợp tác kinh tế giữa các
nước thành viên"

Hoạt động của EAEC
sẽ gắn với AEM (Asean
Economic Monitors
Meeting), các khóa họp của
các bộ trưởng kinh tế Asean
như theo lời Ngoại trưởng
Singapore Wong Kan Seng
:" Chúng tôi đã thỏa thuận
rằng AEM sẽ là cơ chế thích
hợp để cung ứng cho EAEC
sự hậu thuẫn cũng như sự
lãnh đạo".

Tuy nhiên, sự ra đời
của EAEC mới chỉ là trên
văn bản. Trước hết, vẫn
chưa có một thỏa thuận nào
về ngày tháng tổ chức hội
nghị EAEC đầu tiên.

Malaysia muốn tổ chức vào
tháng 11, Singapore và
Philippines, Brunei và
Indonesia đồng tình song
Thái Lan thì chưa dứt
khoát. Kế đến là hai khách
mời chính, then chốt, là
Nhật và CH Triều Tiên, như
đã viết trên, cho đến nay
vẫn còn là một ẩn số. Một
viên chức cao cấp của Asean
tuyên bố: "Asean bây giờ cần
đến Nhật và CH Triều Tiên
để bàn bạc, kêu gọi họ gia
nhập" (*The Sunday Times*
25.7.93).

Nhu cầu của Asean
nhằm tìm một số quốc gia
đối thoại ưu tiên càng trở
nên bức bách sau khi G7 bác
bỏ không tiếp TT Indonesia
Suharto trong tư cách đại
diện cho các nước đang phát
triển, thì Asean phải tự tìm
cho mình một cửa ngõ đàm
phán với một số "ông trùm"
của nền kinh tế thế giới.

Cũng trong Hội nghị
ngoại trưởng Asean lần này,
nội bộ Asean cũng đã thể
hiện một số bất đồng ý kiến,
gồm chùng nhau. Thủ tướng
Singapore, nước chủ nhà
tuyên bố : "Sự cạnh tranh
kinh tế giữa các nước Asean
không thể không gây tác
động đến tính đoàn kết của
khối này". Quả thật, khoảng
cách kinh tế giữa các nước
Asean vẫn còn quá lớn khiến
cho có nước tự nghĩ mình là
"cá bé" có cơ bị nuốt bởi "cá
lớn". Dẫn đầu là Brunei với
tổng sản lượng đầu người là
17.500 USD, tỉ lệ tăng
trưởng là 3,0%, cùng
Singapore với các thông số
15.200 USD và 7,4%. Kế đến
là Malaysia và Thái Lan với
các thông số 2965 USD và
8%, 1660 USD và 7,4%. Cuối
cùng là Philippines và
Indonesia với các thông số
835 USD và 5,5%. Khoảng
cách giữa 3 nhóm trên quá
lớn cũng như triển vọng
đuổi kịp nhau không phải là
dễ dàng. Lấy ví dụ Việt
Nam, để từ con số 200 USD/
đầu người lên 400 USD/đầu
người, cũng đã phải tự đặt
cho mình thời hạn là đến
năm 2000, trên cơ sở tỉ lệ
tăng trưởng mà IMF dự
doán là 7,5% từ nay đến đó.
Và trong quan hệ kinh tế
cũng như trong mọi quan hệ
khác, nguyên tắc "có đồng
đẳng mới bình đẳng" vẫn là
một điều cần suy nghĩ.